

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
JUDr. Martinou Rýznarovou (dříve Radkovou) ve věci

žalobce: J. Š.
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 10. 2023, č. j. X, ve věci výchovného

takto:

I. Rozhodnutí žalované ze dne 17. 10. 2023, č. j. X, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Spor byl o to, jestli žalobce pečoval o děti v největším rozsahu od jejich narození do jejich zletilosti.
2. Včas podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí, citovaného v záhlaví, kterým žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila své rozhodnutí ze dne 14. 8. 2023, č. j. X. Žalovaná tímto rozhodnutím žalobci zamítla žádost o zvýšení starobního důchodu o částku zvýšení za vychované dítě pro nesplnění podmínek čl. II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 323/2021 Sb.“).
3. **Žalobce v žalobě** nesouhlasil s tvrzením žalované, že o jejich děti pečovala od jejich narození do zletilosti v největším rozsahu žalobcova manželka. Pracovala totiž dlouhodobě jako

civilní zaměstnanec okresní a poté krajské vojenské správy v jiném pracovním režimu, než je u žen obvyklé, vedla tajnou spisovnu. Výchova dětí tedy byla především záležitostí žalobce a měla negativní dopad na jeho kariéru a zaměstnání. Je nesporné, že matka dětí o ně pečovala po dobu mateřské dovolené, což tehdy byly dva roky, a nikoliv čtyři jako nyní. Poté péči o jejich děti zabezpečoval žalobce v daleko větší míře. Rozhodnutí žalované v neúměrné míře preferuje péči o dítě v předškolním věku. Stejně důležitá je i péče v prvních letech školní docházky a poté i v době puberty. Žalobce navrhl k důkazu důchodové spisy jeho a jeho manželky a dále výsledky dcery, syna a svědka I. Z.

4. **Žalovaná ve vyjádření k žalobě** popsala napadené rozhodnutí a správní řízení, které jeho vydání předcházelo. Důkazní břemeno leželo primárně na žalobci. To, že ho žalobce neunesl, nelze klást k tíži žalované. Žalobce pouze doložil vlastní čestné prohlášení. Žalobce ani netvrdí, že by jeho manželka nepečovala o děti vůbec nebo v zákonem požadovaném rozsahu, ani o víkendech a o prázdninách. Pokud žalobce po dobu od narození syna a dcery během předškolního věku a raného školního věku chodil do zaměstnání na plný pracovní úvazek, neměl nulové příjmy, zkrácenou pracovní dobu, ani nečerpал volno k ošetřování dětí, zajišťovala tuto nezbytnou péči ve větším rozsahu jejich matka na úkor své výdělečné činnosti a tím u ní došlo k výpadku a poklesu příjmů, popřípadě čerpání náhradních dob. Do spisu se zakládají evidenční materiály jak žalobce, tak jeho manželky. Z nich je zřejmé, že to byla právě manželka, která z důvodu porodu a péče o děti dosahovala nulových a nižších příjmů ze zaměstnání.
5. Podle evidenčních listů má žalobce vykázáno v letech 1979-1983 pouze 21 dní náhradních dob za rok 1979, v letech 1984-1994 je evidováno 0, 28, 1, 12, 5, 10, 0, 0, 40, 0, 9 a 0 dní náhradních dob. Žalobce nastoupil do zaměstnání k T. M. M. 3. 4. 1989 a od roku 1995 byl osobou samostatně výdělečně činnou. Manželka žalobce měla dle svých evidenčních listů u okresní vojenské správy v roce 1978 minimální příjem, čerpala od 13. 2. 1978 do 13. 8. 1978 mateřskou dovolenou a od 14. 8. 1978 neplacenou mateřskou dovolenou. V roce 1979 manželka žalobce měla 151 dní náhradních dob s příjmem v poloviční výši, než jakého dosahovala před porodem syna, v roce 2000 (pozn. soudu: zde se zřejmě jedná o překlep žalované) má do 31. 7. 1980 všech 213 dnů jako náhradní doby s nulovým příjmem. Od 4. 8. 1980 má matka dětí vykázáno zaměstnání u Vojenské ubytovací stavební správy. V letech 1980-1983 má manželka žalobce ročně kromě pracovní neschopnosti několik dní náhradních dob, přičemž v roce 1983 má vyznačeno 47 dní pracovní neschopnosti a 7 dní náhradních dob, v roce 1984 celkem 190 dní pracovní neschopnosti a 33 dní náhradních dob s polovičním výdělkem, v roce 1985 je všech 365 dní vedeno jako náhradní doby a bez příjmu, v roce 1986 uvedeno 245 dní + 20 dní jako náhradní doby s minimálním příjmem a v letech 1987-1992 jsou vykazovány náhradní doby, nikoliv krátké (57, 34, 15, 73, 10, 7). V letech 1992-1997 jsou u zaměstnavatele Vojenský útvar X nadále evidovány náhradní doby (29, 34, 148, 50, 70, 88).
6. Z těchto údajů vyznačených tehdejšími zaměstnavateli na evidenčních listech obou rodičů je jednoznačně zřejmé, že matka dětí byla z důvodu porodu a péče o dvě děti vyřazena ze svého zaměstnání po určitou dobu buď úplně, kdy nedosahovala žádných příjmů, popřípadě částečně, kdy byly příjmy poloviční. Tím, že manželka žalobce byla tou osobou, která každoročně dlouhodobě čerpala náhradní doby oproti otci dětí, který je čerpal minimálně, je čerpala ve větší míře než žalobce. Žalovaná nepřisvědčila žalobci, že to byl on, kdo se ve větší míře podílel na péči o děti. Výchovné by náleželo v souladu se zákonem, pokud by matka dětí žila, právě jí. Žalobce na rozdíl od své manželky z důvodu výchovy dětí své

zaměstnání nepřerušil, ani neomezil. Žalobce neprokázal, že by od narození syna a dcery do jejich zletilosti oproti matce zajišťoval ve větším rozsahu osobní péči a výchovu u obou dětí.

7. **Žalobce v replice** doplnil, že pracoval jako správce sportovních zařízení T. M. M. a bral tomu odpovídající plat. Kdyby žalobce pracoval ve své profesi v oblasti vodohospodářství, měl by plat mnohem vyšší.
8. **Soud přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění účinném ke dni vydání rozsudku (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
9. **Žalovaná v rozhodnutí** ze dne 14. 8. 2023 shledala, že nelze pominout, že manželka žalobce měla ve svém profesním životě z důvodu péče o děti období, kdy výdělečnou činnost nevykonávala vůbec, a to po dobu mateřské dovolené. S ohledem na tuto skutečnost s přihlédnutím ke společensky obecně přijímaným ustáleným zvykllostem v době, kdy byla péče o děti vykonávána, je zřejmé, že o děti osobně pečovala v největším rozsahu jejich matka.
10. **Žalovaná v rozhodnutí o námitkách** zdůraznila, že výchovné lze přiznat pouze té osobě, která výchovu zajišťovala v největším rozsahu. Výchova se pro tento účel posuzuje od narození dítěte až do nabytí jeho zletilosti jako jeden celek. Smyslem výchovného je především zmírnění statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem osob pečujících o děti oproti obecnému průměrnému starobnímu důchodu. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru, a tedy i na výši důchodu má přitom výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. Ta z pečujících osob, jejíž pracovní kariéra byla výchovou dítěte ovlivněna méně nebo vůbec, má svůj starobní důchod vyšší díky vyšším výdělkům a delší době pojištění. Nedochází u nich ke snížení důchodu a není tedy dán důvod pro kompenzaci prostřednictvím výchovného.
11. Rozdíl mezi průměrným starobním důchodem mužů a žen činil více než 2 000 Kč. Jednou z příčin tohoto rozdílu jsou výkyvy v kariérách žen, které nastaly v důsledku výchovy dětí. Přestože je výchovné koncipováno jako nárok genderově neutrální, je určeno především ženám. Ženy pečující o děti ve větší míře a vykonávají méně honorovaná zaměstnání, popřípadě zaměstnání s kratšími pracovními úvazky, která jsou navíc přerušovaná překážkami v práci z důvodu potřeby péče o dítě. Ačkoliv výchovu dětí nepochybně zajišťují i muži, především zajištěním výživy dítěte a péčí o jeho fyzický a intelektuální rozvoj, v praxi je zcela běžné, že jejich kariéra není výchovu negativně ovlivněna. Důležité je brát v úvahu, že nepřetržitě zaměstnaní a vyšší výdělků se samy o sobě pozitivně projeví na výši důchodu – nedochází ke snížení důchodu a není tedy dán důvod pro kompenzaci prostřednictvím výchovného. Z hlediska účelu výchovného je třeba považovat za osobu, která výchovu zajišťovala ve větším rozsahu, tu z pečujících osob, v jejíž kariéře se ve větší míře projevovaly složky výchovy, které mohly s ohledem na svůj charakter negativně ovlivnit délku doby zaměstnání a výdělek pečující osoby, tj. kdy péče musela být zajišťována „na úkor“ možné pracovní aktivity. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru má výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. V pozdějším období jsou již děti samostatné alespoň v tom směru, že není třeba z důvodu zajištění výchovy přerušovat kariéru. Jeví se tedy přirozené, že výchovné má ze své podstaty náležet tomu z rodičů, který se výchově věnoval právě v raném stadiu života dítěte, což bývá obvykle matka. O uznání výchovy pro muže lze uvažovat zejména v případech, kdy péče

matky skončila z jakýchkoliv důvodů, například kvůli rozvodu, prokazatelnému faktickému opuštění dítěte, vážné nemoci, úmrtí ve velmi nízkém věku dítěte nebo kdy dítě bylo ve velmi nízkém věku svěřeno do výchovy otce, přičemž výchova měla prokazatelně negativní vliv na jeho pracovní kariéru.

12. Žalobce prohlásil, že v největším rozsahu o děti pečoval od narození do jejich zletilosti právě on. Děti nabyly zletilosti v roce 1996 a 2002. Z těchto skutečností vyplývá, že o děti osobně pečovala od jejich narození do zletilosti ve větším rozsahu jejich matka. Důkazní povinnost je na straně účastníka řízení a žalobce byl povinen bez pochybností prokázat, že o své děti od narození do jejich zletilosti pečoval v největším rozsahu, jak uvedl v žádosti. Žalobce nepředložil žalované žádné důkazy. Podle žalované je nutné přihlédnout zejména k náročné celodenní péči o děti po dobu mateřské dovolené. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru, a tedy i na výši důchodu, má přitom výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. Matka dětí měla ve svém profesním životě z důvodu péče o děti období, kdy výdělečnou činnost nevykonávala vůbec po dobu mateřské dovolené. Žalovaná o nároku na výchovné rozhoduje tak, že zjistí z dokumentace, který z rodičů měl v době péče o malé děti výpadek příjmů. Obvykle to byla žena a muži dostávali od zaměstnavatele příjmy jako dřív. Nárok na výchovu nemá tedy zpravidla žena. Pokud je po smrti, zanikl tím její nárok a nelze ho převést na muže, který v minulosti žádný výpadek v příjmech neměl. Žalobci se nepodařilo přesvědčivě bez pochybností prokázat splnění podmínky péče o děti v největším rozsahu.
13. Po provedeném řízení krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
14. Podle čl. II bodu 1 zákona č. 323/2021 Sb. *starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, jsou-li splněny podmínky stanovené v bodech 3 až 5; toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu.*
15. Podle čl. II bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. *podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle bodu 1 posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud se dále nestanoví jinak; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení podle bodu 1 současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy.*
16. Podle ust. § 34a odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „ZDP“) *dítě se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu podle odstavce 1 (dále jen „zvýšení za vychované dítě“) považuje za vychované, jsou-li splněny podmínky výchovy dítěte podle § 32 odst. 4; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečuje nebo pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení za vychované dítě současně započítat více osobám; vychovávalo-li dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu. Při zvýšení za vychované dítě se přihlíží jen k výchově toho dítěte, které jako vychované pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu; není-li tato podmínka splněna, zvýšení za vychované dítě nenáleží.*
17. Podle § 32 odst. 4 věty první ZDP *podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků.*

18. Sporné bylo **zjištění skutkového stavu**. Mezi účastníky řízení není sporu o tom, že děti vychovávali oba rodiče, kteří spolu do jejich osmnácti let žili a vychovávali je společně.
19. Žalována odůvodnila svůj právní závěr o tom, že žalobci nenáleží výchovné tím, že neprokázal, že pečoval o dvě děti od jejich narození do doby jejich zletilosti ve větším rozsahu než jeho manželka. Žalovaná tento závěr dovodila podle napadeného rozhodnutí z toho, že manželka žalobce byla na mateřské dovolené (tato doba péče byla celodenní a náročná) a jako významnější hodnotila péči od narození do prvních let školní docházky dětí.
20. Soud se s těmito závěry neztotožnil. Žalovaná sice doplnila svou argumentaci ve vyjádření k žalobě o podrobné údaje o výdělkových poměrech žalobce a jeho manželky za rozhodné období (od narození do zletilosti obou dětí) a z toho vyplývající skutkové a právní úvahy, ty však v napadeném rozhodnutí chybí.
21. Jak opakovaně vyslovil Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“), nedostatky odůvodnění rozhodnutí nelze zhojit ve vyjádření k žalobě či ke kasační stížnosti (viz např. rozsudek NSS č. j. 8 Ads 231/2019-28, č. j. 3 As 51/2003-58 nebo č. j. 3 Ads 123/2008-79).
22. Žalobce musí seznat důvody rozhodnutí již z rozhodnutí o námitkách, proti němuž podává žalobu. Popsaným postupem žalovaná vzala žalobci možnost hájit svá hmotná i procesní práva.
23. Tato vada napadeného rozhodnutí (spočívající v nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů) je zvyrazněna tím, že skutkový stav nebyl dostatečně zjištěn.
24. Žalobce se k výzvě žalované k osobní péči o děti vyjádřil 27. 3. 2023 a uvedl, že péče o děti zůstávala převážně na něm, protože jeho zesnulá manželka pracovala nejdříve na O. v. s. v B., a poté na K. v. s. v O. Manželka brzy ráno odjížděla do práce a pozdě se vracela. Žalobce vodil děti do školy, nakupoval, vařil a pečoval o domácnost. Žalobce pracoval jako správce sportovního zařízení v M. a mohlo to takto fungovat. Péče o děti ovlivnila jeho pracovní kariéru. Musel se podřídit zaměstnání manželky. Manželka byla na mateřské do roku života dětí, poté většinu péče o děti přebíral žalobce až do jejich zletilosti.
25. Žalovaná však tato tvrzení pominula a nijak se k nim konkrétně v napadeném rozhodnutí nevyjádřila, ani žalobce nevyzvala k prokázání jeho tvrzení. Proto je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné a řízení je stíženou vadou – nedostatečným zjištěním skutkového stavu. Žalobce svým tvrzením o dojíždění a náročnosti zaměstnání manželky vnesl do skutkového stavu důvodné pochybnosti. Žalovaná nemohla bez dalšího při těchto tvrzeních užít odkazu na obvyklé rozložení rolí při výchově a nepřistoupit k vyložení neurčitého právní pojmu „osobní péče v největším rozsahu“.
26. Také nelze obecně argumentovat tím, že obvykle o děti ve větší míře pečovaly ženy a že významnější je péče v období od narození do prvních let školní docházky. Takové závěry nemusí v některých konkrétních případech vůbec platit. Takové závěry nemusí v některých konkrétních případech vůbec platit (srov. také rozsudek NSS č. j. 6 Ads 182/2024-29, bod 23, podle kterého nelze nárok na výchovné odvozovat jen z toho, kdo byl na rodičovské dovolené, protože péče o dítě ve starším věku by byla irelevantní). Je třeba zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností a přihlédnout ke všem okolnostem věci v souladu s § 2 a § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „správní řád“).

27. Současně není možné stanovit podmínku zásahu do pracovní kariéry. Vodítko pro posouzení celé věci poskytuje rozsudek NSS č. j. 10 Ads 271/2024-35, bod 31: Zavedení podmínky zásahu do pracovní kariéry by nepřipustně zúžilo okruh osob, kterým má výchovné skutečně náležet. Podmínka přitom nijak nevyplývá ze zákona a nelze ji dovodit ani z důvodové zprávy. Dovození takové podmínky by ve svém důsledku vedlo v některých případech až k neúnosným situacím, zejména z důvodu dokazování (ať už prokázání „nepovýšení“ v důsledku výchovy dětí či nemožnosti dále studovat), které by se pravděpodobně omezilo na pouhé srovnávání vyměřovacích základů z osobních důchodových listů pečujících osob. Rovněž s ohledem na rozmanité skutkové okolnosti a specifika jednotlivých povolání je takové kritérium nelogické a v konkrétních případech i nespravedlivé. Lze si totiž představit řadu reálných situací, kdy by takový výklad vedl k nepřiznání výchovného i u osob, které o dítě skutečně pečovaly v největším rozsahu, např. u prarodičů (ze zákona je zjevné, že je možná péče dalších osob, nejen rodičů) a například ani u některých podnikatelů se péče o dítě v jejich kariéře nemusí (v závislosti na řadě faktorů) formálně projevit.
28. Tato právní úvaha se může týkat i žalobce, který začal podnikat v době, kdy jeho dceři bylo jedenáct let.
29. NSS tedy konstatoval, že omezení výdělků či kariérního růstu z důvodu péče o dítě v největším rozsahu může být v jednotlivých případech vnímáno jako *indicie* k určení, který z rodičů o dítě osobně pečoval v největším rozsahu. Nejde však v žádném případě o jednu ze zákonných podmínek pro přiznání výchovného. O dítě tudíž může pečovat v největším rozsahu také osoba, u níž se tato péče nijak viditelně neprojevuje na omezení výdělků či kariérním postupu (obdobně rozsudek NSS č. j. 6 Ads 182/2024-29, bod 25).
30. Soud souhlasí se žalovanou, že jde o řízení na žádost a žalobce je povinen poskytnout žalované součinnost.
31. Podle § 51 odst. 1 správního řádu „k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.“
32. Žalobce navrhoval v žalobě, aby soud vyslechl jeho dceru, syna a pana I. Z. Soud však není povolán k tomu, aby ve větším rozsahu nahrazoval činnost správních orgánů; vzal by tím žalobci instanci pro obhajobu.
33. Je na žalobci, aby čestná prohlášení navržených svědků předložil ve správním řízení, případně aby navrhl jejich svědecké výpovědi; ty si může žalovaná vyžádat podle svého uvážení k dalšímu dokazování (viz rozsudek NSS č. j. 10 Ads 271/2024-35, bod 10).
34. Je namístě vyjasnit, jak dlouho trvala mateřská dovolená manželky žalobce, protože žalobce uvádí v žalobě dva roky a žalovaná ve vyjádření k žalobě v posledním odstavci jeden rok. Je na žalobci, aby upřesnil mj. i to, jak dlouho v letech (které roky) kolik každý den (kolik hodin nebo minut denně) manželka do práce dojížděla, pokud jde v posuzované věci o významný časový údaj. Je také na žalobci, aby případně tvrdil a prokázal, kolik asi procent času věnoval péči o děti on proti manželce (srov. bod 6 rozsudku NSS č. j. 10 Ads 271/2024-35, www.nssoud.cz).
35. Předtím, než žalovaná přistoupí k výkladu neurčitého právního pojmu „osobní péče v největším rozsahu“ a odpoví na tuto skutkovou otázku, je povinna shromáždit důkazy a podklady rozhodnutí v potřebném rozsahu zákonným způsobem.

36. Žalovaná konstatovala, že žalobce dosahoval v rozhodné době průměrných výdělků, aniž by tuto úvahu jakkoli odůvodnila. Proto je tato část rozhodnutí nepřezkoumatelná. Žalovaná z tohoto svého argumentu dále vyvodila, že pracovní kariéra žalobce z tohoto důvodu nebyla nijak negativně ovlivněna. Ani tato úvaha není odůvodněná a rozhodnutí je v této části nepřezkoumatelné.
37. Samotná skutečnost, že žalobce neměl snížené výdělky nebo nemá zaznamenány náhradní doby pojištění, neprokazuje, že o děti nepečoval v největším rozsahu. Je třeba zohlednit veškeré další okolnosti věci, například péči ve volných dnech, při naplňování koníčků a zájmů dětí a při dalších výchovných aktivitách. Z § 2 odst. 4 správního řádu vyplývá, že správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Z napadeného rozhodnutí se nepodává, že žalovaná zohlednila okolnosti konkrétního případu, naopak argumentovala pouze obecně a za použití předsudků nebo představy o stereotypním rozdělení rolí mezi mužem a ženou.
38. I když jde o řízení na žádost a důkazní břemeno leží na žadateli, nezabývá to žalovanou povinností zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností a provést dokazování a rozhodnout v souladu se zákony, tím spíše, pokud žalobce vznesl uvedené námitky (srov. rozsudky NSS č. j. 2 A 1105/2002-OL-22, publ. pod č. 153/2004 Sb. NSS, č. j. 1 Azs 181/2018-29, č. j. 1 As 38/2023-57, č. j. 8 Ads 136/2019-38, č. j. 2 Ads 106/2015-31 a mnohé další).
39. Jak uvedl NSS v rozsudku č. j. 8 Ads 21/2025-26, v bodech 21 až 37, je na žalované, aby provedla takové dokazování, aby zjistila skutkový stav, o kterém nebudou důvodné pochybnosti. Jde například o výslech žalobce a jeho dětí (bod 23). I kdyby žalobce neplnil součinnost a nenavrhoval důkazy k prokázání svých tvrzení, nezabývá to žalovanou povinností zjistit skutkový stav tak, aby byl bez důvodných pochybností. Na žalobce nelze přenést důkazní břemeno v takovém rozsahu, aby pro něho bylo neúnosné (bod 29).
40. Soud shrnuje, že shledal napadené rozhodnutí jako nepřezkoumatelné. Žalovaná doplnila část důvodů rozhodnutí až do vyjádření do žaloby. Je však třeba, aby obsahovalo napadené rozhodnutí. Současně nebyl zjištěn skutkový stav, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. Žalovaná v dalším řízení přihlédne ke všem okolnostem posuzovaného případu a řádně posoudí skutečný stav věci, tj. provede odpovídající dokazování v souladu se zásadou materiální pravdy ve vztahu ke zjištění, zda žalobce o děti pečoval v největším rozsahu.
41. Soud zrušil rozhodnutí žalované pro vady řízení, neboť žalovaná si ve správním řízení neopatřila důkazy v takovém rozsahu, aby byl prokázán stav věci, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, tj. v souladu s § 3 správního řádu. Dokazování vyžaduje rozsáhlé doplnění, proto ho nemohl doplnit soud, nahrazoval by tím činnost správních orgánů a vzal by žalobci instanci pro nápravné prostředky. Soud vrátil věc žalované k dalšímu řízení v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. Žalovaná znovu ve věci rozhodne, přičemž podle § 78 odst. 5 s. ř. s. bude vycházet z právního názoru soudu, že je třeba dokazování doplnit tak, aby o zjištěném skutkovém stavu nebyly důvodné pochybnosti.
42. Soud rozhodl o nákladech řízení v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., podle kterého žalované náhrada nákladů řízení ve věcech důchodového pojištění nenáleží a byla ve sporu neúspěšná. Žalobce byl úspěšný, ale žádné náklady řízení nepožadoval a podle soudního spisu mu žádné nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 25. dubna 2025

JUDr. Martina Rýznarová v. r.
samosoudkyně